ЛЕНИНЧА МЕҲНАТ ВАХТАСИДА

ОБЛАСТИМИЗ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК ХОДИМЛАРИНИНГ 1969 ЙИЛГИ МАРРАЛАРИ:

Пахта—356 минг тонна етиштирилади.	Шоли — 17 минг тонна сотилади.	Пилла — 1330 тонна етиштирилади.	Мева — 29 минг тонна сотилади.
Каноп — 280 минг тонна етиштирилади.	Сабзавот — 200 минг тонна сотилади.	Гўшт — 20,5 минг тонна сотилади.	Узум — 43 минг тонна сотилади.
Ғалла — 32 минг тонна сотилади.	Картошка — 33 минг тонна сотилади.	Сут — 59 минг тонна сотилади.	Тухум — 67 миллион дона тайёрланади.

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

16 йил чиқиши.

№ 46 (4037).

6 МАРТ ПАЙШАНБА 1969 ЙИЛ

Баҳоси 2 тийин.

Бугун республика қишлоқ хўжалиги илғорларининг қурултойи очилади.

ҚУРУЛТОЙ ҚАТНАШЧИЛАРИГА АЛАНГАЛИ САЛОМ.

ДЕҲҚОН БУРЧИ

Бугун Тошкентда республика қишлоқ хўжалиги илғорларининг қурултойи очилади. Бу катта анжуман Ўзбекистон колхозчилари, совхоз ишчилари, механизаторлари, чорвадорлар, ғаллакорлар, сабзавотчилар, қишлоқ хўжалиги мутахассисларининг ўтган йилги ишларига якун ясайди ва беш йилликнинг тўртинчи йилидаги улкан режалар ва вазифаларни белгилаб беради.

Республикамиз, шу жумладан областимиз қишлоқ хўжалиги меҳнаткашлари 1968 йилда табиат қийинчиликларини енгиб, деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотларининг мўл-кўл бўлиши йўлида фидокорона меҳнат қилдилар. Республикамиз она-Ватанга 4 миллион тоннадан ортиқ «оқ олтин» армуғон этди. Шунингдек ғаллакорлар давлат омборларини қимматли олтин дурдоналар билан бойитдилар. Сабзавоткорлар эл дастурхонини турли ноз-неъматлар билан безадилар. Гўшт, сут, тухум, жун маҳсулотлари кўплаб етиштирилди.

Пойтахт областининг колхозчилари, совхоз ишчилари ҳам ўтган қишлоқ хўжалик йилида бир қатор ютуқларни қўлга киритдилар. Сабзавот, дон, шоли, каноп, чорвачилик маҳсулотлари етиштириш планлари ортиғи билан бажарилди. Илғор хўжаликлар об-ҳаво қийинчиликларини енгиб, давлатга пахта топшириш планлари ва социалистик мажбуриятларни бажардилар. Кўпчилик хўжаликларда ҳар гектар ердан олинган ҳосил 30—35 центнердан ошиб кетди. Бироқ пахтакорларимиз йиллик планни бажармай, давлат олдида қарздор бўлиб қолдилар.

1969 йил ҳар жиҳатдан ўзгача йилдир. Беш йиллик топшириқнинг муваффақиятли бажарилиши, улуғ доҳиймиз В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигини муносиб кутиб олиш юзасидан олган социалистик мажбуриятимизнинг бажарилиши, ўтган йили давлат олдидаги қарзимизни узиш бу йилги маҳоратимиз ва фидокорона меҳнатимизга кўп жиҳатдан боғлиқдир.

Йилимизнинг учинчи ойи давом этмоқда. Кўклам бошланди. Бироқ қиш қийинчиликлари, об-ҳавонинг ноқулай келганлиги дастлабки кунлардаёқ катта ташвиш туғдирмоқда. Областимизнинг бирмунча хўжаликларида ерлар ўз вақтида шудгорланиб, техника тайёр қилинган бўлса ҳам, умуман олганда кўклам экиш кампаниясига тайёргарлик суст олиб борилмоқда. Бекобод, Янгийўл, Бўка, Ўрта Чирчиқ, Орджоникидзе ва бошқа районларда тракторлар, қишлоқ хўжалиги машиналари ремонти қониқарсиз аҳволда. Айрим колхоз ва совхозларда аҳвол бундан ҳам ачинарли.

Ўтган йил шу пайтда кўклам ишлари ҳамма ерда қизғин тус олган эди. Сабзавотчилар эртаги экинларни экиб, уни парвариш қила бошлаган эдилар. Пахтакорлар эса ерларни экишга ҳозирлаб, зарур чора ва тадбирларни кўрган эдилар. Бу йилги вазият қишлоқ хўжалиги ходимларидан, партия, совет ва хўжалик ташкилотларидан ишда сабот ва матонат, юксак уюшқоқлик ва интизом кўрсатиб ишлашни, бутун куч ва воситаларни кўклам экиш кампаниясини пухта ҳозирлик билан ўтказишни талаб этади. Шундай кунлар келадики, уч ойлик ишни ўн кунда қилиш керак. Далаларни ҳали қор қоплаб ётган ва ер тобига келмаган, кенг фронт бўйлаб иш бошлаб юбориш имконияти бўлмаётган шу кунларда ҳар бир кун ва имкониятдан оқилона фойдаланиш, ишнинг кўзини билиб меҳнат қилиш лозим. Техника ремонтини тезлаштириш, ариқ ва зовурларни тозалаш, далага гўнг чиқаришни кучайтириш учун икки-уч смена бўлиб ишлашни ташкил этиш керак. «Узсельхозтехника»нинг область бошқармаси ва область қишлоқ хўжалик бошқармаси колхоз ва совхозларда техника ремонтини тезроқ тугаллаш учун яқиндан ёрдам беришлари лозим. Колхоз ва совхозларда экишга етадиган уруғликларни ҳозирлаб қўйиш зарур.

Ўтган йили пахтадан, ғалла, шоли, каноп ва сабзавот экинларидан юқори ҳосил етиштиришда қишлоқ хўжалиги ишларини механизациялаштириш ва деҳқончилик маданиятини оширишда илғор колхозлар ва совхозлар эришган муваффақиятлар таҳсинга сазовордир. Бу хўжаликлар, ҳар йили, ҳар қандай шароитда ҳам планни бажариб, мўл ҳосил етиштирмоқдалар. Лекин кўпчилик хўжаликларда илғор тажрибалар ва методлар, фан, техника ютуқлари кенг жорий қилинмаяпти. Бунинг натижасида ҳосилдорлик ошмай, етиштирилаётган маҳсулотнинг таннархи қиммат бўлиб қолмоқда. Бу эса умуман областимизда пахта ҳосилдорлигининг тез суръатлар билан ўсишига таъсир этмоқда. Энди ўтган йилги сабоқлардан тегишли хулосалар чиқариб олишимиз, йўл қўйилган камчиликларни қайтармаслигимиз, ҳар бир хўжаликнинг давлат планини сўзсиз бажарилишини таъминлашимиз, энг муҳими барча колхоз ва совхозларда ҳосилдорликни йил сайин ўсиб боришига эришишимиз лозим.

Беш йилликнинг тўртинчи йили вазифалари янада улкан ва масъулиятлидир. 1969 йилда 356 минг тонна пахта етказиб бериб, дон, сабзавот ва чорвачилик маҳсулотларини янада кўпроқ тайёрлаш юксак ватанпарварлик бурчимиздир.

Қишлоқ хўжалиги ходимлари, барча коммунистлар ва комсомолларнинг ғайрат ва ташаббусини бу вазифаларнинг шараф билан бажарилишига сафарбар этайлик. Ҳамма ерда, ҳар бир ишда зўр уюшқоқлик, юксак интизом бўлсин. Ҳар бир меҳнаткаш, партия, совет ва хўжалик ходими бу йилги вазифалар қанчалик юксак эканлигини тўла ҳис этсин. 1969 йилги қишлоқ хўжалиги вазифаларини шараф билан бажариб, она-Ватанга кўпроқ деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотлари етказиб берайлик. Бу бизнинг В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигига муносиб совғамиз бўлади.

Оққўрғондаги Навоий номли колхоз механизаторлари чигит экиш кампаниясига барча техника воситаларини тахт қилиб қўйдилар. Суратда: (чапдан) колхоз механизаторларидан А. Эргашев, О. Эшонқулов, Д. Эргашев ва А. Тамазов ўртоқлар. А. Тўраев фотоси.

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ ХОДИМЛАРИ! В. И. ЛЕНИН ТУҒИЛГАН КУННИНГ 100 ЙИЛЛИГИНИ МУНОСИБ СОВҒАЛАР БИЛАН КУТИБ ОЛАЙЛИК

ДЎСТЛИК ВИЗИТИ ТАМОМ БЎЛДИ

КПСС Марказий Комитетининг таклифига биноан дўстлик визити билан меҳмон бўлиб турган Польша Бирлашган ишчи партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари Владислав Гомулка ва Польша Бирлашган ишчи партияси Марказий Комитети Сиёсий Бюросининг аъзоси, Польша Халқ Республикаси Министрлар Советининг Раиси Юзеф Циранкевич 4 мартда Москвадан Варшавага жўнаб кетдилар.

Внуково аэродромида Польшанинг раҳбар арбобларини КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев, КПСС Марказий Комитети Сиёсий Бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин ва КПСС Марказий Комитетининг секретари К. Ф. Катушев кузатиб қолдилар.

Кузатиб қолувчилар орасида Польша Бирлашган ишчи партияси Марказий Комитети Сиёсий Бюросининг аъзоси, партия Марказий Комитетининг секретари Болеслав Яшчук, Польша Бирлашган ишчи партияси Марказий Комитетининг аъзоси, Польша Халқ Республикасининг СССР даги элчиси Ян Птасиньский, элчихонанинг дипломатия ходимлари бор эди.

(ТАСС).

ЮБИЛЕЙ КОМИССИЯСИДА

Яқинда В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигига тайёргарлик кўриш юзасидан область юбилей комиссиясининг йиғилиши бўлиб ўтди. Йиғилишда комиссиянинг иш плани кўриб чиқилди. Шунингдек, область маиший-хизмат кўрсатиш ва маданият бошқармаларининг бошлиқлари Ш. Р. Мирсаидов ҳамда М. Юсуфхўжаев ўртоқларнинг шу муборак кун шарафига қабул қилинган тадбирларнинг бажарилиши тўғрисидаги ахборотлари тингланди.

Йиғилиш муҳокама қилинган масалалар юзасидан тегишли қарор қабул қилди.

ЎРТА ЧИРЧИҚ районидаги Охунбобоев номли колхоз пахтакорлари чигит экиш кампаниясини ҳар тарафлама пухта тайёргарлик билан кутиб олмоқдалар. Хўжалик механизаторлари барча техника воситаларини сифатли ремонтдан чиқариб, мавсумга тўла ҳозирлаб қўйдилар. Суратда: бригада механиги Турсун Аҳмедов ва тракторчи Тоғай Романов ўртоқлар чигит экиш агрегатини текшириб кўришмоқда.

В. Сироткин ва И. Глауберзон фотоси.

ҲОСИЛДОРЛИК ОШАДИ

Халқимизда «даромадга қараб буромад» деган ҳикматли гап бор. Гектар бошидан олган ҳосилимиз кам бўлгани учун даромад кўнгилдагидек бўлмасди. Камчиликларни тугатишга ҳаракат қилиб, беш йилликнинг дастлабки кунидан бошлаб ишда бурилиш ясадик. 1966 йилда пахта тайёрлаш давлат планини бажарган бўлсак, юбилей йилини катта муваффақиятлар билан якунладик. Ўтган йили ҳам биз ана шу муваффақиятларни янада мустаҳкамлаш учун ҳаммамиз астойдил меҳнат қилдик.

Йиллик пахта тайёрлаш планини анча ошириб бажардик. Ялпи ҳосилимизнинг 70 процентдан кўпроғини машиналарда териб олдик.

Хўжалигимизнинг бундай ютуқларни қўлга киритишида Т. Хаитов, Э. Абдураимов, А. Муродов бошлиқ звено аъзоларининг ҳиссаси катта бўлди. Мен бошлиқ звено аъзолари каби юқоридаги звенолар ҳам гектар бошидан олинадиган ҳосилни муттасил оширишга ҳаракат қилганлигимиз туфайли ўтган йили 27—35 центнергача пахта йиғиштириб олдик. Ҳосилдорлик ошиб, даромадимиз кўпайди, турмушимиз янада фаровон бўлди. Ўтган икки йил ичида колхоз марказида 35 та янги қурилган уйларга колхозчиларимиз кўчиб чиқишди. Бундан ташқари 200 кишилик клуб, трактор парки, колхоз идораси бинолари қуриб фойдаланишга топширилди.

Беш йилликнинг тўртинчи йилида ҳам 1050 гектар пахта майдонидан 30 центнердан ҳосил кўтариш учун кураш бошлаганмиз. Шу мақсад йўлида меҳнат қилаяпмиз. Қурултой қатнашчиларини табриклаб, барча колхозчилар номидан бу йил ҳам олган социалистик мажбуриятимизни албатта бажарамиз, деб сўз берамиз.

Ш. АБДУРАИМОВ,
Оққўрғон районидаги Навоий номли колхознинг звено бошлиғи.

ҚАДИМИЙ ДИЁР БЎЁҚЛАРИ

Виставкага келган томошабинлар шамолда сочи ёзилиб, тўлқинланиб турган, дарахт илдизидан тайёрланган қизнинг бошини — «Амударё» скульптурасини Аму ва Орол соҳилларида ястаниб ётган қорақалпоқ диёрининг ўзига хос гўзаллик рамзи деб кутиб олмоқдалар. Бу асарнинг автори ёш ҳайкалтарош Ж. Куттимуратов — Октябрдан кейин вужудга келган санъатнинг — ҳозирги замон Қорақалпоғистон санъатининг намояндаларидан биридир.

4 март куни Ўзбекистон санъат музейида очилган Қорақалпоғистон бадиий виставкасида рассомлик, графика, ҳайкалтарошлик асарлари, амалий санъат усталарининг асарлари намойиш қилинмоқда. А. Еримбетов, А. Гробко, Х. Маткаримовнинг асарлари кишилар эътиборини ўзига жалб қилмоқда. Қорақалпоғистоннинг бугунги санъати аслида қаердан бошланганлигини кўрсатадиган залда ўтовлар учун безак бўладиган ранг-баранг гиламчалар, музика асбоблари, керамика, халқ усталарининг ижоди бўлган кийим-кечаклар қўйилганки, булар тўқилган афсоналар бизнинг кунларимизда жонланиб кетганлигини тасдиқлайди. Чеварлик билан тўқилган кашталарга, уларнинг нафосатига қарар экансан, гўё ҳозир чодир очилади-ю, у ердан нафис гуллар солинган тўй либосидаги келинчак чиқиб келаётганга ўхшайди...

Халқ санъатининг бу қадар бой коллекциясини жамлаш учун нақадар битмас-туганмас чидамга, нақадар улкан меҳр-муҳаббатга эга бўлиш керак. Худди шунинг учун ҳам ана шу нарсаларни кўп йиллар мобайнида тўплаб келган Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби И. В. Савицкий жамланган нарсаларнинг ҳар бири тўғрисида достон айтиб бериши мумкин.

Виставкани очиш маросимида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Р. Н. Нишонов, Қорақалпоғистон область партия комитетининг биринчи секретари Қ. К. Камолов, Қорақалпоғистон АССР Олий Совети Президиумининг раиси Д. Ешимбетов, Автоном Республика Министрлар Советининг раиси Е. Айтмуратов, Қорақалпоғистон область партия комитетининг секретарлари Б. А. Новицкий, К. Р. Рзаев, Автоном Республика Министрлар Совети раисининг ўринбосари А. Ғ. Ғоипова қатнашдилар.

1969 ЙИЛ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИДА ЯНГИ ЗАФАРЛАР ЙИЛИ БЎЛСИН!

СИЗ суратда кўриб турган бу сут соғувчилар Калинин районидаги генерал С. Раҳимов номли колхознинг пешқадам чорвадорларидандирлар. Улар ўзларига бириктилган сигирлардан йил сайин кўпроқ сут соғиб олишга эришишяпти. Бу дугоналарнинг беш йиллик тўртинчи йили учун олган мажбуриятлари ҳам юксак — ҳар бири 45 минг литрдан сут соғишга аҳд қилган. Суратда: (чапдан) З. Қўчқорова, О. Обидова, М. Алимова ўртоқлар.

А. Тўраев фотолари.

ЮТУҚЛАР МУСТАҲКАМЛАНМОҚДА

«Коммунизм» колхози Бекобод районидаги қолоқ хўжаликлардан ҳисобланиб келарди. Ҳосилдорлик пасайиб кетгач, олинадиган даромад ҳам кескин пастлади.

Бунга сабаб нима? Техника етишмайдими ёки бошқа хўжаликларга қараганда бу колхозда ер структурасида фарқ борми? Техника ҳам етарли, пахта майдонларининг тупроқ структураси ҳам бошқа колхозларникидан фарқ қилмайди. Лекин хўжалик пахтакорлари барча майдонлардаги ғўзаларни бирдек, агротехника муддатларида парвариш қилишмади, мавжуд техника воситаларидан яхши фойдаланилмай, кўпроқ ишларни қўл билан бажаришди.

Кўпчилик механизаторлар ва деҳқонлар юқоридаги камчиликлар ҳақида батафсил гапиришиб, уни тугатиш йўллари тўғрисида ўз таклиф ва мулоҳазаларини айтишди.

Ўтган хўжалик йилида йўл қўйилган камчиликларга барҳам бериш учун иш уюшқоқлик билан бошланди. 13 та звено тузилди. Ҳар бир звенога ўз соҳасини яхши биладиган, қишлоқ хўжалик машина ва механизмларини яхши биладиган ҳамда уларни тўғри ишлата биладиган кишилар қўйилди.

Улар эрта кўкламда сифатли ҳайдалиб, минерал ва маҳаллий ўғитлар билан тўйдирилган ерларга чигит қадашди. Ёш ниҳоллар ердан бўй чўзиб энди ривожланаётган бир вақтда, кўпчилик майдонлардаги ғўзаларни дўл уриб, қайта экишга тўғри келди.

Деҳқонлар бундан тушкунликка тушмай, ғўзаларга парваришни кучайтирдилар. Ниҳоят, хирмонга 750 гектар пахта майдонидан 1626 тонна дурдона тўкиб, планни бажардилар. Етиштирилган ҳосилнинг 810 тоннаси «пўлат этак»лардан тўкилди. Пландагидан 126 тонна кўп пахта етиштириб йиллик планни 109 порцент бажарилиши ўтган йилги пахтачилик учун бўлган қийин шароитда катта муваффақият бўлди.

Кўпчилик звенолар бу ютуқни қўлга киритишда яхши ишлашди. Улар пахта етиштиришга кетадиган сарф-харажатларни камайтиришга эришдилар. Бу эса колхозчилар учун йил якунида катта даромад келтирди. Ҳар бир пахтакор ўртача бир йилда 1069 сўмдан 1126 сўмгача ҳақ олди. Айниқса, М. Дўстмаматов, Б. Хўжамуродов бошчилик қилган звенолар яхши ишлаб, колхоз хирмонига катта ҳисса қўшдилар. Хўжалик пахтачиликдан пландаги 752 минг 728 сўм ўрнига 839 минг 208 сўм даромад олди.

Илғорлар соясида қолоқлар бўлмаганида, даромад бундан ҳам кўпроқ бўлиши мумкин эди. Азимбой Маҳкамов, Рўзибой Юсуповлар бошлиқ звеноларда иш уюшқоқлик билан ташкил этилмаганлиги туфайли пахта тайёрлаш планини бажармадилар. План бажарилмагач, бу звено пахтакорларини даромадининг ҳам мазаси бўлмади. Улар етиштирган ҳар бир центнер пахтага кетган харажат унинг таннархидан ошиб кетди.

Бу хўжаликда чорвачилик ҳам пахтачиликка ўхшаш қолоқ эди. Ўтган йили бу соҳада ҳам бурилиш бўлди. Гўшт, сут сотиш планлари ошириб бажарилди.

Лекин, ҳали ҳам етиштирилаётган чорвачилик маҳсулотларининг таннархи қиммат бўлмоқда. Бунга сабаб фермада жуда кўп ишлар қўл билан бажарилади. Ферма ходимлари ҳозир чорвачиликни рентабелли соҳага айлантириш тадбирларини кўришяпти.

Хўжаликнинг пахтакорлари ҳам, чорвадорлари ҳам шу кунларда қўлга киритилган ютуқларни янада мустаҳкамлаш учун В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги олдидан бошланган социалистик мусобақага қўшилиб, беш йилликнинг тўртинчи йилини ҳам катта муваффақиятлар билан якунлашга ҳаракат қилишяпти.

Б. ХУДОЕРОВ,
Т. СУЯРОВ.

ПЕШҚАДАМЛИКНИ ҚЎЛДАН БЕРМАЙМИЗ

Бизда ишёқмас кишилар йўқ. Уларнинг ҳаммаси ғайратли ва ишчан. Деҳқончиликнинг миридан-сиригача билиб олишган. Натижада бултур 38 гектар майдоннинг ҳаммасида мўл ҳосил тўпланди. Гектар бошига 26 ўрнига 28 центнердан пахта топширдик.

Бу биз учун чегара эмас, албатта. Бу йилги режамиз — 30 центнер. Планга нисбатан ҳар гектар ердан 5 центнердан кўп «оқ олтин» топширишни ўз олдимизга асосий мақсад қилиб қўйдик. Экин майдонимизни 3 гектарга кенгайтирдик. Эндиликда пландагига нисбатан анча кўп ҳосил топшириш ниятидамиз. Қисқа вақт ичида чопиқ ва ҳайдов тракторлари, экиш агрегатлари ремонтдан чиқариб қўйилди. Ўғит тўплаш ва ташиб чиқариш ишлари ҳам кундан-кунга кучайиб бормоқда. Пахтакорларимиз ленинча меҳнат вахтасида туриб ишламоқдалар.

Х. АЗИЗБОЕВ,
«Оққўрғон» совхози 5-бўлимининг звено бошлиғи.

ЕРНИ ҚАДРЛАЁТГАНЛАР

Ҳаво анча юмшаб қолди. Қаҳратон қишнинг совуқ изғиринлари тугаб, майин баҳор шабадаси эсадиган кунлар яқин.

Янгийўл районидаги «Ленинизм» колхозининг кўпгина участка ва звеноларида пахтадан мўл ҳосил етиштиришга пухта замин тайёрланяпти.

Р. Шофайзиев бошлиқ комплекс механизациялашган звенонинг аъзолари ҳар гектар ердан 33 центнердан «оқ олтин» етиштиришга сўз бердилар. Пахтакорлар А. Тиллаев раҳбарлик қилаётган звено билан мусобақа ўйнашди. Звено бошлиғи техника ремонтида фаол қатнашди. Чопиқ ва ҳайдов тракторлари, экиш агрегатлари ремонти муддатидан олдин тамом бўлди. Терим машинасининг ремонти ҳам тугалланай, деб қолди.

Звено аъзолари вақтни қўлдан бой бермаяптилар. Маҳаллий ўғит тўплаб, далага ташиб чиқаришмоқда. Қисқа вақт ичида 1000 тоннага яқин ўғит дала бошига келтириб қўйилди.

— Звеномиз аъзолари, — дейди ўртоқ Шофайзиев, — деҳқончилик маданиятини кўтаришга қатъий бел боғладилар. Қор кетиб, муз эриши билан ариқ-зовурларни тозалашни кучайтириб юборамиз.

Қиш анча совуқ келди. Дарахтлардаги, ариқ четларидаги, ғўзапоя илдизларидаги ёпишиб ётган қанчадан-қанча ғўза зараркунандалари совуқда қирилиб кетди. Шунга қарамай биз зараркунандаларга қарши курашишни бўшаштирмаймиз. Бегона ўт илдизларини йиғиштириб олиб, уватга чиқариб куйдириб ташлаймиз. Карта четларини, ўрталарини кафтдек текис, сув равон оқиб, ҳар бир ниҳолни текис ўсишини таъминлайдиган пахта майдонлари вужудга келтирамиз.

Э. ТОШМУРОДОВ.

МЎЛ ҲОСИЛ — ДЕҲҚОН НИЯТИ

ПАХТАКОР БИЛАН СУҲБАТ

Қурама тоғлари пасттекислигига жойлашган колхоз ерлари Оҳангарон дарёси томон чўзилиб кетган. Шу жойларга кўклам кезларда келсангиз, адирларда кўм-кўк майсалар барқ уриб ётганини кўрасиз. Боғлари ҳар хил мевали дарахтларга бурканган. Шунинг учун ҳам қишлоқ исми жисмига мос Гулистон деб аталади.

«Гулистон» колхози Бўкадагина эмас, областимизда ҳам пахта ҳосилдорлиги жиҳатидан пешқадам хўжаликлар қаторида турувчи колхоз. Бу ерликлар мўл ҳосил етиштиришга азалдан миришкорлар. Колхоз раиси Ислиддин Ҳайдаров ўз ҳамқишлоқлари ҳақида гап кетганда, «бизнинг одамлар ҳосил калитини топиб олишган, бу калитни улар меҳнатлари билан қўлга киритишган» дейди. Ҳақиқатан ҳам шундай.

Яқинда Ислиддин Ҳайдаров билан қишлоқ кишилари, уларнинг меҳнати, пахта учун кураши, янги режалари ҳақида суҳбатлашиб қолдик. Шу суҳбатни газетхон эътиборига ҳавола қиламиз.

МУХБИР: — **Кўклам экишига тайёрлик қалай кетяпти?**

РАИС: — Тайёрлик дейсизми, ёмон эмас. Қизиқ, аввалги йилларда кўклам деҳқонни шоshiриб қўярди. Февраль, март бошланиши билан ерлар етилиб қолар, буни кўрган деҳқонлар хотиржам ўтиролмай, далага шошилишарди. Бу йил жуда бошқача бўлди. Биз кўкламни шоштириб қўйяпмиз.

МУХБИР: — **Кўклам деҳқонни шоширган йиллар қанақа бўлган-у, деҳқон кўкламни шоширган бу йил қанақа бўлади?**

РАИС: — Ўзимиз ҳам эсимизни танибмизки, деҳқончилик қиламиз, ота-бобомиз ҳам деҳқон ўтган. Биз у ёқда турайлик, менинг саксон ёшга яқинлашган дадамлар ҳам қишнинг бунақа келганини-ю, бунақа қалин қор, қаттиқ совуқ тушганини эслолмайдилар. Қишлоғимизда у кишидан ҳам кексароқ мўйсафидларнинг сўзлашича бунақа қиш яқинорада бўлмаган. Бир ҳисобда қорнинг қалин тушгани деҳқон учун яхши бўлди. Ер тўймагунча, эл тўймайди дейишади. Ерларимиз жуда яхши тўйди. Ниятимиз катта, ҳосил мўл бўлади.

МУХБИР: — **Бултур ҳам ишлар тузук бўлганмиди?**

РАИС: — Чакки эмас. Тўғри, анча қийинчиликлар бўлди. Аммо уни енгдик. 950 гектар ернинг ҳар гектаридан 33,69 центнердан пахта йиғиб олдик. Салкам бир ярим миллион сўм даромад қилдик. Колхозчилар, механизаторлар ана шу ҳосилга яраша пул олдилар. Фикри Бадалов раҳбарлик қилаётган участка аъзолари 270 гектар ернинг ҳар гектаридан 40 центнердан пахта топширдилар. Назар Холмирзаев бошлиқ звено аъзолари ҳам ҳосилдорлик жиҳатидан ана шундай натижага эришдилар.

МУХБИР: — **Пахтанинг харид нархи ошди. Шу ҳақда...**

РАИС: — Партия ва ҳукуматимизнинг пахтанинг харид нархини 15 процент ошириш тўғрисидаги қарори пахтакорлар оиласини жуда қувонтириб юборди. Биз шу қарорга биноан 1969 йилда топширган пахтамиз учун қўшимча равишда 196 минг сўм пул оламиз. Правление ва колхоз партия ташкилоти ана шу пулни нималарга сарфлашни ҳисоблаб чиқди. Унинг бир қисмига янги техника сотиб олишимиз, ариқ-зовурларни бетонлаштиришимиз, паст-баланд ерларни текислаймиз, янги ерларни ўзлаштирамиз. Қолган бир қисмини эса пахтада ишлаётган кишиларга бўлиб берадиган бўлсак, ҳар бир одам қўшимча 300 сўмдан пул олган бўлади. Ёки партия ва ҳукуматимизнинг қарори туфайли колхоз кассасига тушадиган пул колхозчиларнинг ҳаммасига тақсимланадиган бўлса, бир меҳнат кунига қўшимча тириқада 1 сўм 12 тийиндан пул бўлинади. Очиғини айтиш керак, бу қишлоқдаги каттадан-кичикни жуда ҳам қувонтирди.

Биз партия ва ҳукуматимизнинг деҳқонлар, айниқса пахтакор-деҳқонлар тўғрисида қилаётган ғамхўрликларини бугун эмас, ҳамма вақт сезиб турибмиз. Ҳосилдорликни ошириш учун етарли миқдорда минерал ўғит оляпмиз. Ҳозирги пайтда колхозимизда деҳқон учун зарур бўлган техниканинг ҳамма туридан бор. Агар биз бирор илтимос билан мурожаат қилсак, илтимосимиз ҳамма вақт ғула қондириляпти.

Пахтакорларимиз ана шу ғамхўрликлар учун миннатдор бўлибгина қолмай, уни амалий ишларида шараф билан оқлаш учун астойдил курашадилар.

МУХБИР: — **Бу йилги режалар ҳақида икки оғиз гапириб берсангиз?**

РАИС: — Мўлжалимиз катта. Пахтанинг харид нархи ошганлиги туфайли қўлга киритиладиган қўшимча даромад эвазига биз тепаликларни, тошлоқ ерларни, эски зовурларни бузиб-текислаб 50 гектар ерни пахтазорга айлантирамиз. Шунда пахта майдонимиз 1000 гектарга етади. Табиийки, оладиган ҳосилимиз гектарига бултургидан кўп бўлса бўладики, кам бўлмайди. Гапимиз қуруқ чиқмаслиги учун ҳозиргача ер ҳайдаш, молалаш, экиш агрегатларининг барини тахт қилиб қўйганмиз. Тракторчилар, прицепларни ишга солиб, далага гўнг чиқаришни кучайтириб юбордилар. Ҳаволар жўнашиб кетиши билан ариқ-зовурларни тартибга келтириш тадбирларини кўрамиз.

Хўжалигимизнинг бошқа соҳаларида қилинаётган ишлар тўғрисида ҳам гапириб ўтишга тўғри келади. 51 тонна ўрнига 62 тонна гўшт топшириб, йиллик гўшт тайёрлаш планини 120 процент бажардик. 1969 йилнинг I кварталида бултургига қараганда сигирлардан кўп сут соғиб олинди ва сут топшириш квартал плани ҳам ошириб адо этилди.

Бизни бир нарса ташвишга солиб турибди. Кузда 640 гектар ерга ғалла эккан эдик. Қайси куни қор тагидаги ана шу ғаллазорларни бориб кўрдик. Кекса деҳқонларнинг фикрига қараганда бу ғаллалар совуқдан омон қолган.

Колхоз раиси шундан кейин беш йилликнинг тўртинчи йили топшириқларини ҳамма соҳалар бўйича шараф билан бажариш йўлида қишлоқ аҳли фидокорона меҳнат қилаётганлигини, улар улуғ доҳий В. И. Ленин туғилган куннинг юз йиллигини муносиб кутиб олиш ҳаракатида астойдил курашаётганликларини баён қилди.

ТЕХНИКА — ТАЯНЧИМИЗ

Ишчиларимиз ўтган йили зўр ғайрат кўрсатдилар. Ҳосилдорликни оширишда илғорлар тажрибасидан ўргандилар. Деҳқончилик маданиятини кўтардилар. Техникадан самарали фойдаландилар. Шунинг учун ҳам гектар бошига етиштирилган ҳосил мўлжалдагидан ортиқ бўлди. Совхоздаги жуда кўп комплекс механизациялашган звенолар планнигина эмас, мажбуриятларини ҳам бажарган ҳолда йилни якунладилар.

Бизнинг звенода ҳам иш механизацияга таянган ҳолда олиб бориляпти. Шунинг учун агротехника тадбирлари ўз вақтида амалга оширилаётир. 56 гектар ерда деҳқончилик қилган эдик. 22,5 центнердан хирмон кўтарилди. Ҳосилнинг деярли ҳаммаси «зангори кема»лар билан йиғиштириб олинди. Оқибатда ҳосил етиштиришга кетган сарфимиз оз бўлди, даромадимиз кўпайди. Бу йил ўтган йилгидан ҳам яхшироқ ишлашга ҳаракат қиляпмиз. Звено аъзоларимиз ҳар гектар ердан 25 центнердан пахта кўтаришга аҳд қилдилар.

Биз партия ва ҳукуматимизнинг пахтанинг харид нархини ошириш ҳақида чиқарган қарорини ўқиб, беҳад хурсанд бўлдик. Давлатга топшириладиган пахтанинг нархи 15 процентга кўпайтирилиши деҳқонларнинг ишга бўлган масъулиятини яна ҳам ошириб юборди. Бу ғамхўрликка жавобан ҳар гектар ердан олинадиган ҳосилни янада кўтаришга ҳаракат қиламиз.

Кўклам экиш кампанияси яқинлашиб қолди. Ҳозир бу ишга қизғин тайёргарлик кўряпмиз. Ҳайдов, чопиқ тракторлари, экиш агрегатлари, терим машиналари ремонтдан чиқариб қўйилди. Ўғит тўплаш ва далага чиқариш кучайтирилди. Шу билан бирга пахтакорларимиз агрозоотехника машғулотларида қатнашиб, ўзларининг билимларини оширяптилар, илғор тажрибаларни ўрганяптилар.

С. ИСМОНҚУЛОВ,
3-«Далварзин» совхози комплекс механизациялашган звеносининг бошлиғи.

Мамат Рисов Оққўрғондаги «Партия XXII съезди» колхозининг илғор механизаторларидан биридир. У ўтган йилги мавсумда ҳаммага намуна кўрсатиб ишлади. Бутун қиш давомида эса техника ремонтида фаол қатнашди. Суратда: ўртоқ М. Рисов ремонтдан чиққан машинани сўнгги бор текшириб кўрмоқда.

ПАХТАКОРЛАР ҚУВОНЧИ

Колхоз тузуми деҳқонларимиз ҳаётини тубдан яхшилади. Қишлоқ хўжалик экинлари маданиятини ошириб, деҳқонларнинг реал иш ҳақларини кўтаришда муҳим воситалардан бири бўлди.

Буларнинг колхозимиз мисолида қандай амалга ошираётганлигини бир кўздан кечириб чиқайлик. Айниқса сўнгги олти йил ичида қўлга киритаётган ютуқларимиздан эндиликда деҳқонларимиз беҳад хурсанддир. Уларнинг ҳалол меҳнатлари туфайли экин майдонларидан ҳосил етиштириш кескин кўпайди. Олти йилдан бери колхозимизда сурункасига пахта тайёрлаш плани бажариляпти. Энди биз илғор хўжаликлар сафидан мустаҳкам ўрин эгаллаб олдик. 9 центнердан ҳосил етиштирилаётган пахта майдонларидан эндиликда 29 центнердангa «оқ олтин» кўтаряпмиз.

Улкан хирмоннинг бунёд этилиши колхозчи хонадонининг реал иш ҳақини ҳам кескин ошишига сабаб бўлди. Авваллари деҳқонларимиз куни билан меҳнат қилишарди. Лекин иш ҳақлари кўпаймас эди, 1 сўм 41 тийиндан ошмасди. Ҳаммамиз бундай аҳволнинг олдини олишга ҳаракат қилдик. Сарф билан даромадни тўла ҳисобга олдик. Колхозчиларга кам меҳнат сарфлаб, кўп даромад етиштириш йўлида нималарга эътибор бериш зарурлиги доимо тушунтириб берилди. Ортиқча харажатларга чек қўйилди. Ишнинг сифатига эътибор берилди. Колхозчиларимиз тежаб-тергаб иш қилишни ўрганиб олдилар.

Буни 1967 йилнинг хўжалик якунларидан ҳам кўриш мумкин. Ҳар бир колхозчининг кунлик иш ҳақи 5 сўм 76 тийинга тўғри келди. Лекин ўтган йилги об-ҳаво қийинчиликлари сабабли даромад анча камайди. Хўжаликда пахта териш ва давлатга топшириш бирмунча чўзилиб кетди. Оқибатда ҳосилнинг сортлари бузилди. Анчагина пахтамиз учинчи, тўртинчи сортларга топширилди. Шу сабабли ана шундай кутилмаган аҳвол рўй берди.

Экинни эрта экиб, об-ҳаво қийинчиликларини мардонавор енгиб ишлаган звеноларимизда пахта барвақт етиштирилиб, ҳосилнинг асосий қисми биринчи сортларга топширилди. Бундай звеноларда ҳар гектар ердан олинадиган пахта ва ундан келадиган даромад аввалги йиллардагидек кўпайди. Буни ўртоқ Соатқул Холбоев раҳбарлик қилаётган звено мисолида ҳам кўриш мумкин. Звено аъзолари аҳил, ишчан, бутун куч ва ғайратларини мўл ҳосил етиштиришга сарф қилдилар. Шунинг учун ҳам уларнинг ҳар гектар ердан олган ҳосили бошқаларга қараганда кўп бўлди. Звено 50 гектар ерга деҳқончилик қилди. Кам ҳосилли бу майдонга яхши ишлов берилди. Ер кузда ҳайдалиб, ўғитланди. Бегона ўтларга қарши кескин курашилди. Шу сабабли 12—13 центнердан ҳосил топширилиб келинган майдондан ўтган йилнинг ўзида 32 центнердан «оқ олтин» олишга эришилди.

Қодирқул Мамарасулов, Юсуф Деҳқонбоев, Тошпўлат Қосимов ўртоқлар раҳбарлик қилаётган комплекс механизациялашган звенолардаги ишлар ҳам диққат-эътиборга сазовордир. Звено деҳқонлари илғорлар тажрибасидан ўргандилар. Мусобақани кенг қулоч ёйдирдилар. Шунинг учун ҳам ўтган йилнинг қийин шароитларига қарамай, ҳар гектар ердан 31,5—34 центнердан «оқ олтин» топширишга эришдилар.

Мўл ҳосил катта даромад келтирди. Звено аъзоларининг ҳар бир иш кунига ўртача 5—6 сўмдан пул тақсимланди. Ҳалол меҳнат қилган пахтакорларимизнинг йиллик даромадлари 3300—3800 сўмга тўғри келди.

Ўтган йилнинг қийинчиликларига қарамай, колхозимиз 1100 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 26 центнердан пахта топшириб, йиллик планни ошириб адо этдилар.

Бу йилги ютуғимиз ўтган йилдан ҳам кўп бўлишига ишончимиз комил. Деҳқонларимиз ички резервларни ишга солиб, ҳар гектар ердан 32 центнердан пахта топшириш мажбуриятини олдилар. Биз уни албатта ошириб бажарамиз. Ҳозирги бутун куч ва эътибор шунга қаратилган.

Партия ва ҳукуматимиз деҳқонларнинг меҳнатларини ҳисобга олиб доим ғамхўрлик қилиб турибди. Техника, минерал ўғитни истаганча олиб турибмиз. Пахтанинг харид нархининг оширилиши ҳақидаги қарор бизни қувонтириб юборди.

Авваллари биз бўлинмас фондга умумий маблағнинг 12—15 проценти миқдорида пул қўяр эдик. Эндиликда 20—25 процент миқдорида маблағ ажратиш имкониятига эга бўлдик.

Пахта харид нархининг оширилиши колхозчиларга қандай фойда келтиради? Дастлабки ҳисоблар шуни кўрсатдики, ҳар бир килограмм топширган пахтамиз учун ўтган йилга нисбатан қўшимча равишда 6 тийиндан пул оламиз. Ҳар йили хўжалигимиз уч минг 100, уч минг 200 тонна пахта топширяпти. Эндиликда шу топширган пахтамиз эвазига 180—190 минг сўм миқдорида қўшимча даромад қўлга киритилади.

Қиш совуқ келди. Шу сабабли кузги-қишки ишларимиз ҳаддан ташқари чўзилиб кетди. Ўтган йилнинг шу кунларида колхозимиз бўйича ариқ-зовур қазиш ишлари тўла тамомланган эди. Кўкламги ғаллани экиб бўлгандик. Техника ремонти январь ойининг ичидаёқ қўлдан чиққанди. Ҳозир эса бу соҳадаги ишларимиз унча мақтарли эмас. Тўғри, техника ремонти 25 февралда тамомланди. 6 минг тонна маҳаллий ўғитнинг энди ярмиси далага чиқариб бўлинди. Қорнинг кўп ёғиши сабабли ариқ-зовурларни тозалашга ҳалигача қўл урганимиз йўқ. Ваҳоланки, 14 минг кубометр ҳажмида ариқ-зовур ишларини бажаришимиз керак.

Экиш кампаниясигача бажарилиши лозим бўлган ишлар ҳажми ниҳоятда кўп. Об-ҳавонинг қулай кунларидан самарали фойдаланиб, хўжалик ишларини жадаллаштириш пайти келди. Ўтган йилнинг уч ойида қилиниши зарур бўлган ишларни эндиликда ўн кун ичида бажаришимиз лозим. Агар шундай қилмасак, экиш ишлари чўзиб юборилиши мумкин. Шуни ҳисобга олиб, ўртоқ Эгам Саманов бошлиқ ўғит ташиш бўйича махсус бригада ташкил этилди. Бунга гўнг ортиш, тушириш, ташиш учун керак бўлган барча техника ва ишчи кучлари бириктиб қўйилди. Эндиликда улар ишни икки сменада олиб боряптилар. Ариқ-зовурларни тозалашни кучайтириш юзасидан бир қанча тадбирлар ишлаб чиқилди. Бу ишни тез тамомлаш мақсадида тўрт юз эллик колхозчи ажратилди. Уларга маълум территориялар бириктиб берилди. Хўжалигимиз учун керакли бўлган уруғлик чигит, беда, маккажўхори, дон тайёрлаш ва уни ташиб келтириш ишлари ҳам бошланиб кетди.

Колхозимиз деҳқонлари аҳил. Улар ҳаммавақт табиий қийинчиликларни енгиб келмоқдалар. Бу йил ҳам ана шундай қиладилар. Ўз зиммаларига олган вазифани муваффақиятли бажариб, Ватанимизга юқори сортли «оқ олтин» топширадилар.

Х. ЭРГАШЕВ,
Оққўрғон районидаги Ҳамид Олимжон номли колхознинг раиси.

ҚОРАҚАЛПОҚ АДАБИЁТИ ВА САНЪАТИ ҲАФТАЛИГИ

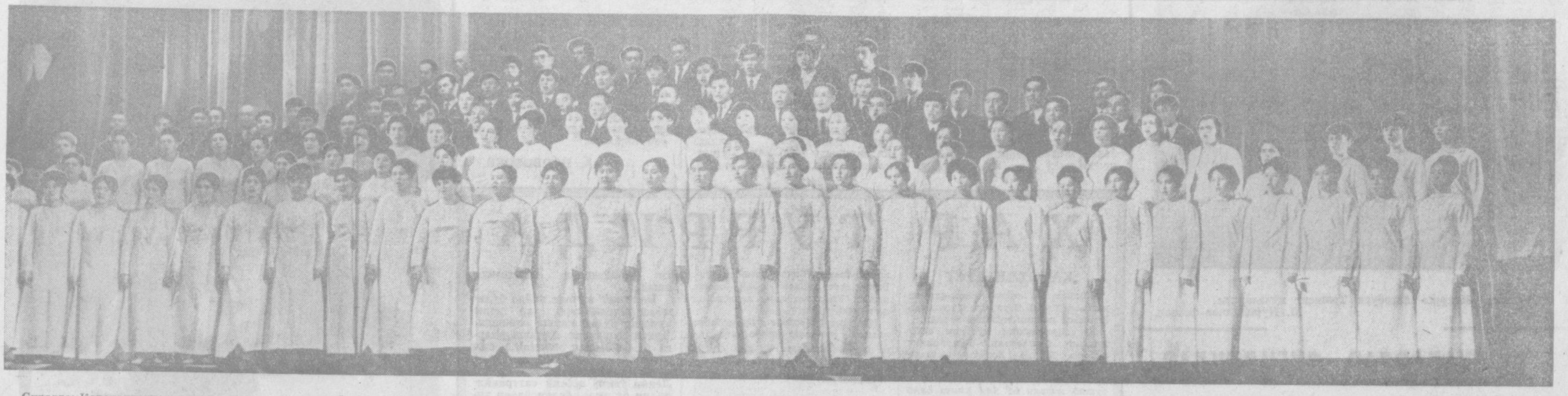

Суратда: Қорақалпоғистон хори партия ҳақида қўшиқ ижро этмоқда. А. Абалян фотоси.

ОНА ШАҲРИМДАМАН

Тилевберген ЖУМАМУРОДОВ,
Қорақалпоғистон халқ шоири.

Ўзбек билан қорақалпоқ бир онанинг фарзанди. Биз бир тупроқда вояга етиб, камол топганмиз. Шу боисдан мен Тошкентни она шаҳрим деб аташга ўзимни тўла ҳақли санайман. Мен бу қондошликни шундай таърифлаган эдим:

Қоши-кўзи ўхшаш худди
ўзимдай,
Бирга туққан эгизакнинг
юзидай
Иккиси ҳам Ўзбекистон
фарзанди
Бир ғўзанинг икки шаҳло
кўзидай.

Мен Тошкент дорилфунунида таҳсил кўрганман. Қардош адабиёт вакилларининг асарлари билан шу ерда танишганман. Тошкент менга бамисоли онадай азиз. Бугун нечанчи қайта бу қутлуғ шаҳарга қадам қўйганимда юрагимда ширин орзиқишни, ҳаяжонни туйдим. Бу висол шодлиги эди. Она шаҳрим эндиликда бутунлай ўзгариб кетибди. Янги кўчалар, янги кварталлар саф тортган. Кишининг кўзи қувонади.

Дўстларим билан дийдор кўришганимда, дастурхон устида жуда кўп ажойиб фикрларни эшитдим. Биз ҳамиша ҳамфикр эдик, шундай бўлиб қоламиз.

Кўнгли дарё мисли Аму,
Зарафшон,
Ғамхўр ўзбек оғамизга
шараф-шон.
Атлас кийган қуёшистон
Тошкентим,
Сен дўстликнинг рамзи
бўлган пойтахтсан.

ҚЎШИҒИМ СИЗГА

Хўжабек СЕИТОВ,
шоир.

Мен биринчи марта Тошкентда ўтказилган қорақалпоқ адабиёти ва санъати ҳафталигига ўзимнинг «Тўлқин», «Яйлов юлдузи» номли шеърлар тўпламим ва «Машаққатли бахт» номли романим билан келган эдим. Шундан бери орадан талайгина йиллар ўтиб кетди. Юртимизда қанчадан-қанча ўзгаришлар юз берди. Фанимиз, техникамиз юксалди. Фазони забт этдик. Табиийки бу муваффақиятлар адабиётимизда ҳам ўз ифодасини топмай қолмади. Шеъриятимизда фазогирлар ҳақида қўшиқлар пайдо бўлди. Самоват ҳақида кўплаб асарлар ёзилди.

Мана, шу жараёнда мен ҳам кўпгина асарлар яратдим. Рус, ўзбек, қорақалпоқ тилларида ўндан ортиқ китоб эълон қилдим. Тошкентда ўтказилаётган ҳафталикка мен ҳам кўплаб қаламкаш дўстларим қатори ўз туҳфам билан келганман. «Алангали йиллар» номли қиссам «Амударё» журналида эълон қилинди. Ғафур Ғулом номидаги бадиий адабиёт нашриётида ҳам янги шеърлар тўпламим чиқди.

Бу тўпламга кирган шеърларни ўзбек шоирларидан Юсуф Шомансур, Мавлон Икром, Тўлқин ва бошқалар таржима қилишган. Мен ҳамқалам, ҳамфикр дўстларимга бениҳоя катта меҳрибонликлари учун ташаккур айтаман.

Тошкентлик биродарларимиз бизга жуда ҳам илтифот кўрсатмоқдалар. Уларнинг одамохунлиги, тантилиги учун «Тошкент ҳақиқати» газетаси орқали ўз миннатдорчилигимни билдирмоқчиман.

Дўстлигимиз, қон-қардошлигимиз мустаҳкамланаверсин! Ҳамиша мислсиз зафарлар қучаверайлик!

ОРЗУНИНГ ЧЕКИ ЙЎҚ

Қорақалпоқ хореография санъатини оёққа турғизиш ва бу санъатни омма орасида кенг тарғиб қиладиган маҳаллий кадрлар тайёрлаш мақсадида 1944 йилнинг ёзида Станиславский номидаги қорақалпоқ давлат театри қошида хореография курси ташкил қилинди. Курсга Ўзбекистоннинг ҳурматли санъаткорларидан бири Али Ардобус (Ибрагимов) раҳбарлик қилди. Рақс санъатининг сирларини ўрганаётган ана шу қорақалпоқ ёшлари орасида яқиндагина овулдан келган гўзаллик шайдоси Сапаргул Авезова ҳам бор эди.

Сапаргул ўзининг профессионал театр саҳнасидаги илк қадамини рақсдан бошлади. У театрнинг концерт программаларидаги якка ва омавий рақслар билан Автоном республиканинг барча районларини айланиб чиқди. Унинг жозибадор, гўзал, кишиларга олам-олам эстетик завқ бағишлаган ҳаётбахш санъатига мафтун бўлган томошабинлар ёш Сапаргулни ажойиб раққоса ва хонанда сифатида таний бошладилар.

Лекин тиришқоқ, меҳнатсевар Сапаргул фақатгина рақс ва ашула билан чекланиб қолишни истамас эди. Унинг қалб тўрида ҳали ушалмаган орзулар ётарди. У ўзининг драматик артистка бўлиш орзусини ҳеч кимга айтмаган бўлса ҳам, у ана шу орзу билан яшар, ана шу ўз орзусини рўёбга чиқариш мақсадида зимдан тайёрланиб юрарди. Сапаргул ўзининг кўп вақтини репетицияларда ўтказар, театр саҳнасида янги спектакль ва янги образларнинг туғилиш жараёнини кузатишни севарди.

Сапаргулнинг роль ўйнашга бўлган ихлосини сезган театрнинг етакчи режиссёрлари Т. Алланазаров ва И. Шариповлар Авезовани кичик-кичик ролларда синаб кўра бошлади. Энди томошабинлар Сапаргул Авезова санъатининг янги қирраси билан таниша бошладилар. Ундаги ҳали сайқал топмаган туғма талант, меҳнатга иштиёқ ва билимга ташналик, унинг келажакда улкан драматик артистка бўлиб етишишининг гарови эди. Сапаргул Авезова устозларининг, театр коллективининг, томошабинларнинг ишончини оқлади. Узоқ, машаққатли ижодий изланишлар, меҳнатга бўлган муҳаббат, ўз касбига нисбатан ҳурмат ва садоқат Сапаргулни кўзлаган манзил томон элтмоқда. У ўзининг ажойиб санъати, меҳнатсеварлиги ва камтаринлиги туфайли қорақалпоқ миллий театрининг етакчи санъаткорлари қаторидан ўрин олди.

Сапаргул Авезова яратган образлар хилма-хил, бири-биридан такрорланмайдиган бўлиб, улар ўзининг ҳаётийлиги, серқирралиги, чуқур психологик кечинмаларга бойлиги, кишилар қалб торларини черта олувчи жарангдор драматик кучи билан томошабинларни ўзига мафтун қилиб келмоқда. У яратган «Бердақ» спектаклидаги халқ қаҳрамони Эрназар олакўзнинг онаси донишманд, қалби гўзал онанинг ўз халқига, ўз она юртига, ўз фарзандига бўлган ҳурмат ва муҳаббати олдида таъзим қиласан. Ана шу она ер, жонажон халқ ва азиз фарзанд муҳаббати туфайли бу ногирон онанинг не-не азоб-уқубатларни, Хева хонининг зулмини, ваҳшийлигини мардонавор енгганлигини кўриб бу муҳаббатнинг қанчалик кучли эканлигига, она қалбида туғён ураётган қасоскор кучнинг шиддатига ишонасиз. Хева хонининг зиндонида унинг сочи оқариб, кўзларининг гавҳари сўнган бўлса-да, бу мағрур она тафаккурининг хиралашмаганлигига, унинг қалбидаги қасоскор кучнинг сўнмаганлигига қойил қоласиз.

Авезова Хуморнинг овозидаги жарангдорлик, салобат, сўзларидаги урғу ва салмоқдорлик, мусиқийлик ва пафос орқали ўз қаҳрамони характеридаги ватанпарварлик ҳиссиётларни томошабинлар қалбига етказишга ҳаракат қилади.

Ана шундай нуроний, қалби дарё, мағрур ва доно она образини яратган Авезованинг бу образнинг тамомила акси бўлган «Ойгул ва Обод» спектаклидаги Узилдик ёки озарбайжон драматурги Шамхаловнинг «Қайнана» комедиясидаги Жаннат хола ролларини кўриб, артистканинг санъатига, маҳоратига, унинг ижодининг қанчалик бой ва ранг-баранглигига қойил қоласиз.

Кишиларга хос барча антигуманистик ҳислар ана шу Узилдик образида мужассамлашган. Унинг пул, мол-дунё, ўз манфаати йўлида икки ёшнинг пок муҳаббатига чангал солишини, уларни илондек авраб қалбига киришини кўрган томошабин ундан нафратланади. Узилдиқ ўз режаларини ниҳоятда эҳтиёткорлик билан тўқийдики, соддадил Ойгул ва Обод бу сирлардан фақат спектаклнинг финалида хабар топади. Ижрочи Узилдикнинг ҳақиқий башарасини жуда усталик билан очади. Ундаги сунъий табассум, томошабинни ташвишга солади, унинг ёшларнинг ҳақиқий дўсти эканига шубҳа туғдиради. Узилдик — Авезованинг ўз жазмани билан холи қоладиган саҳналарда кўрган томошабин, унинг бачкана ҳаракатларини кўриб ғазабланади, ўз шубҳаларининг тўғри эканлигига ишонади.

Биз бу мақоламизда ажойиб талант соҳибаси, улкан санъаткор Сапаргул Авезованинг қорақалпоқ театри саҳнасида яратган иккитагина образига қисқачагина тўхталиб ўтдик, холос.

Авезова қорақалпоқ театри саҳнасида ўнлаб ана шундай мукаммал, бадиий баркамол образлар яратган санъаткорлардан. Унинг сермаҳсул ва серқирра ижоди тўғрисида махсус китоб ёзса арзийди.

Унинг «Сарвиқомат дилбарим» спектаклидаги Ҳадича, «Қорақалпоқ қизи»даги Санем, «Севмаганга суркалма»даги Паршагул, «Ғариб ошиқ»даги Гулжамол, «Шубҳа»даги Қорасоч, образлари актрисанинг ижодида муҳим ўрин тутадиган образлардир. Бу ва мазкур мақолада номлари тилга олинмаган талайгина образлар санъаткор ижодий уфқининг қанчалик кенглиги, малитрасининг тасвир воситаларга бойлиги, санъатининг баркамоллигидан далолат беради.

Шу кунларда Авезованинг айни ижодий кучга тўлиб, маҳорат чашмасининг қайнаган пайти. Камтарин, заҳматкаш, изланувчан санъаткор Авезованинг санъат чашмасидан баҳраманд бўлган Қорақалпоғистон ва Туркманистон, Ўзбекистон ва Қозоғистондаги санъат шинавандалари, иқболи порлоқ барака ва янада баланд парвоз тилаб, унинг давримиз талабига монанд янги ажойиб образлар яратиб, томошабинларни хушнуд қилишларига ишонадилар.

Т. БАЯНДИЕВ,
Островский номидаги Тошкент театр ва рассомчилик институтининг катта ўқитувчиси, санъатшунослик фанлари кандидати.

ХАЛҚ НОМЗОДЛАРИ

САНОБАРНИНГ БАХТИ

Ҳаммаёқни қалин қор қоплаган. Кечаси ҳам, кундузи ҳам деярли бирдай совуқ ҳукмрон. Бекобод шамоли юз-қўлларни ялаб, баданларни чимчилайди.

Бу йил қишнинг ана шундай қаттиқ келиши чорвадорлар учун ҳам кутилмаган воқеа бўлди. Совуқ, қор бўронлари азамат чорвадорлардан жасорат, матонат кўрсатишни, ақлирасолик билан иш тутишни, дуч келаётган қийинчиликларни мардона туриб енгишни тақозо қиляпти.

Ем-хашакнинг ҳар граммидан тўғри фойдаланиш, чорва молларини қишдан соғ-саломат олиб чиқиш, соғин сигирларнинг сутини камайтирмаслик... Мана шуларнинг ҳаммаси улар учун катта синов бўлиб қолди. Шундай жонкуяр, касбини севган чорвадорлардан бири Навоий номли колхознинг сут соғувчиси, ёш чорвадор Санобардир.

Бу йил Санобар йигирма ёшга тўлди. У ўрта мактабни муваффақиятли тугаллаб, ҳаётга йўлланма олганида ҳеч иккиланмай тўппа-тўғри колхознинг сут-товар фермасига ишга келганди. Бу ердагилар уни илиқ кутиб олишди. Илтимосига кўра сут соғувчи қилиб тайинлашди. Бу касб Санобарга янгилик эмас эди. Негаки, мактабда ўқиб юрган кезларида онаси Баҳри опа билан фермага келар, унинг ишларини диққат билан кузатар, кўмаклашар эди. «Катта бўлсам, албатта онамнинг касбини эгаллайман» деб дилига тугиб қўярди.

Санобар ўттиз йилдан бери колхоз фермасида ҳалол меҳнат қилиб келаётган меҳрибон онаси Баҳри опанинг сафидан ўрин олди. Кўкрагида Ленин ордени порлаб турган онаси сингари эл-юртга фойдали иш қилмоқда.

Ҳозир Санобарнинг фермага келганига уч йилча бўлди. Мана шу йиллар давомида у ўз қарамоғидаги сигирлардан 125 тоннадан ортиқ серқаймоқ сут соғиб берди. Санобар ВЛКСМ аъзоси, Унинг меҳнатсеварлиги, жамоат ишларида актив қатнашаётганлиги, камтар ва хушмуомалалиги ҳаммага ўрнак.

Тошкент область комсомол комитетининг аъзоси Санобар учун 1968 йил айниқса қувончли бўлди. У ана шу йилда ўз боқимидаги 17 бош соғин сигирдан планда белгиланган 25500 литр ўрнига 47 минг литр сут соғиб олди. Бу ҳар бош сигирга ўртача 2756 литрданга тўғри келади. Бекобод районидаги бу колхоз шароитида Санобар эришган кўрсаткич жуда юқоридир.

Яқинда бўлиб ўтган сайловолди йиғилишида колхоз меҳнаткашлари комсомол қиз Санобар Тошбоевани область Совети депутатлигига номзод қилиб кўрсатдилар. Бу ишонч Санобарнинг ғайратига ғайрат қўшиб юборди. У ҳозир ҳар қачонгидан яхши меҳнат қиляпти. Доҳиймиз Владимир Ильич Ленин туғилган куннинг 100 йиллигини муносиб совғалар билан кутиб олиш учун астойдил бел боғлаган. Санобар 1969 йил январь ва февраль ойи сут соғиб олиш планини ортиғи билан бажарди.

Санобар халқ ишончини албатта оқлайди!

Т. УМУРЗОҚОВ.

Дунё хабарлари

МАМЛАКАТЛАР ОДАМЛАР ВОҚЕАЛАР

СОЦИАЛИСТИК МАМЛАКАТЛАРДА

ОЗОДЛИК БАЙРАМИ

СОФИЯ. Туркия илгари беш аср мобайнида Болгарияни эзиб келган эди. Болгар халқи ўз мамлакати Туркия зулмидан озод қилинган куннинг 91 йиллигини нишонламоқда. Шонли сана шарафига мамлакатнинг шаҳар ва қишлоқларида тантанали йиғилиш ва мажлислар ўтказилмоқда, халоскор рус жангчилари ҳайкаллари ёнига гулчамбарлар қўйилмоқда. Болгария газеталари шу йилликка бағишланган мақолаларни босиб чиқардилар, ўтмишга доир ҳужжатларни ва бошқа материалларни эълон қилмоқдалар.

Россия фарзандларининг ватанимизни озод қилиш учун тўккан қони, деб ёзади «Работническо дело» газетаси, болгарлар билан русларни қардошлик ва сўнмас муҳаббат воситалари билан мангу боғлади. (ТАСС).

ДАЛАЛАР УСТИДА САМОЛЁТЛАР

БУДАПЕШТ. Венгрия қишлоқ хўжалик авиациясининг 50 самолёти мамлакатдаги ишлаб чиқариш кооперативлари ва давлат хўжаликлари далаларида ўсимликларни ҳашаротлар ва касалликлардан ҳимоя қилишга тайёргарлик кўра бошлади. Ўтган йили 1,1 миллион хольд (бир хольд — 0,57 гектарга баравар) майдондаги экинларга дори сепилган эди. Қишлоқ хўжалик авиациясининг учувчилари бу йил 15—20 процентдан кўпроқ майдонни дорилайдилар. (ТАСС).

ПОЛЬША СТАНОКЛАРИ

ВАРШАВА. Кузнирацибордаги «Рафамет» заводи ҳар уч кунда тайёр станок ишлаб чиқармоқда. Бу корхона асосан тишли ғилдираклар тайёрлаш учун керакли станоклар ишлаб чиқаришга ихтисослаштирилади. Польшадаги ана шу энг йирик станоксозлик заводи маҳсулотларининг 80 проценти 33 мамлакатга, шу жумладан, Англия, Германия Федератив Республикаси, Норвегия, Италия ва Японияга юборилади.

СОВЕТ АРМИЯСИ ВА ГДР МИЛЛИЙ ХАЛҚ АРМИЯСИ ҚЎШИНЛАРИНИНГ БИРГАЛИКДАГИ МАШҚЛАРИ

БЕРЛИН, 4 март. (ТАСС). АДН агентлиги хабар беради: Германия Демократик Республикасида жойлаштирилган Совет Қуролли кучлари билан Миллий халқ армиясининг биргаликдаги машқлари кеча муваффақиятли давом эттирилди. Машқлар Варшава шартномасида қатнашувчи давлатлар бирлашган қуролли кучларининг бош қўмондони Совет Иттифоқи маршали И. И. Якубовский раҳбарлигида ўтказилмоқда.

Машқларда қатнашаётган қўшинлар силжиш ва жанговар муҳофаза қилиш вазифаларини бажарди. Шу вазифалар бажарилаётган вақтда қисмлар ва бўлинмаларнинг командирлари билан штаблари операцияларга раҳбарлик қилишнинг замонавий маҳоратини жуда яхши эгаллаганликларини яна бир марта кўрсатдилар. Иккала қардош армия кучларининг аниқ жанговар баҳамжиҳат ҳаракат қилиши айниқса, катта таассурот қолдирди. Шароит мураккаб бўлишига қарамай ўртага қўйилган вазифаларнинг ҳаммаси жуда яхши бажарилганлиги машқларда қатнашаётган солдатлар, сержантлар ва офицерларнинг жанговар маҳорати юксак даражада эканлигини ва улар жуда яхши жанговар тайёр ҳолда эканлигини кўрсатди. Ҳар иккала армиянинг командирлари айрим ҳарбий хизматчиларнинг ва жанговар қисмларнинг намунали ҳаракат қилганлигини машқ ўтказилган жойнинг ўзида таъкидладилар.

САЙЛОВ ЯКУНЛАРИ

БУХАРЕСТ, 4 март. (ТАСС). Руминиянинг марказий сайлов комиссияси Румыния Социалистик Республикаси Буюк Миллат мажлисига 2 март куни бўлиб ўтган сайлов натижаларини эълон қилди. Овоз беришда 13.577.143 киши, ёки сайловчиларнинг 99,96 проценти қатнашди.

Овоз беришда қатнашган сайловчиларнинг 99,75 проценти социалистик Бирлик фронти номзодлари учун овоз берди.

Марказий сайлов комиссияси Буюк Миллат мажлисига 465 депутатнинг ҳаммаси сайланганлигини тасдиқлади.

Бундесвер қўшинлари орасида «рейдерлар» деб аталувчи бўлинмалар алоҳида ўрин эгаллайди. Американча ташкил этилган бу группаларнинг вазифаси ўз қўшинлари фронт линиясидан нариги ёқда жойлашган рақиб ичкарисида диверсиялар, ғалаёнлар, террор олиб бориш ва партизанлар билан курашиш учун мўлжалланган. Алоҳида тайёргарликдан ўтган бундай группалар реваншист ва шовинистларнинг жирканч планларини амалга ошириши керак. Бу Ғарбий Германия империалистлари томонидан уруш васвасасининг қанчалик авж олдирилаётганига бир мисолдир. Суратларда: қўл жанги приёмларини ўрганиш вақтида. ТАСС фотохроникаси.

ПЕКИНДА СОВЕТЛАРГА ҚАРШИ ВАСВАСА

Совет—Хитой чегарасидаги қуролли иғвогарлик хусусида Совет ҳукуматининг нотаси муносабати билан Пекинда Хитой маъмурларининг жавоб нотаси эълон қилинди. Шу нотада Совет Иттифоқининг адолатли равишда қўйган айблари асоссиз суратда рад этилади ва қилинган жиноятлар учун жавобгарликдан бўйин товлашга уринилади.

Хитойнинг жавобида Совет территориясига нисбатан сурбетларча қилинган даъво шуни яна бир марта кўрсатиб турибдики, шу йил 2 март куни қилинган қуролли бостириқ тасодифий ва бирдан-бир ҳодиса эмас. Пекинлик раҳбарлар Хитой—Совет муносабатларини кескинлаштиришга қаратилган авантюристик сиёсатни ўтказа бошлаган пайтдан буён Хитой томони чиқараётган можаролар Совет—Хитой чегараси районида доимо содир бўлиб келяпти.

Совет территориясига қуролли бостириб кирилганлигидан кейиноқ Хитой маъмурлари мамлакатдаги миллатчилик васвасасини тағин ҳам кўпроқ кучайтириб юборганлиги характерлидир. Пекин ва бошқа шаҳарларнинг кўча ва майдонларида ҳарбийлар иштирокида ўтказилаётган кўп кишилик йиғинларда Советларга қарши даъватлар ва пўписалар айтилмоқда. Ана шу йиғинларнинг ташкилотчилари Советларга қарши васвасанинг янги қуруқини ХКПнинг IX съезди билан боғламоқдалар. Пекинда ёпиштириб қўйилган плакатларга қараганда ҳозир ана шу съездга тайёргарлик кўрилмоқда. Мао Цзэ-дун группаси ХКП VIII съезди қарорларини чиппакка чиқармоқ, ўз тарафдорларини авантюризм ва ашаддий шовинизм платформасида жипслаштирмоқ учун Советларга қарши янги кампанияни бошлаб юборди.

(ТАСС, 4 март).

ПАРТИЗАНЛАР ҲАРАКАТИ

ҚОҲИРА, 4 март. (ТАСС). «Ал-Фатаҳ» ташкилотининг бир группа партизанлари 1 мартдан 2 мартга ўтар кечаси Негев саҳросининг жанубий қисмида Исроилнинг аҳоли яшайдиган Ал-Ашкиш пунктига йирик калибрли ракеталар ёғдиришган.

Ана шу ташкилот қўмондонлигининг ахборотида айтилишича, душман кўпгина қурбонлар берган ва техникасидан ажралган.

Суратда: «Икарус» автобуси Тошкент кўчаларида.
М. Нуриддинов фотоси.

ХУШХАБАРЛАР, ЯНГИЛИКЛАР

«ИКАРУС» АВТОБУСИ

Пойтахтимиз кўчаларида янги автобуслар юра бошлади. У одатдаги автобуслардан анча катта. Ички тузилиши худди троллейбусни эслатади. Лекин, чорраҳаларда қайрилиши жуда осон.

Бу янги автобуслар қардош Венгрия Халқ Республикасидан келтирилган. «Икарус» деб номланган бундай автомашиналардан ҳозир пойтахтимизда 50 га яқини бор.

«Икарус»га 180 йўловчи сиғади. Машина 192 от кучига эга. Соатига 62 километр тезликни енгиллик билан боса олади.

Унинг бошқа характерли хусусиятлари ҳам бор. Масалан, дизель ишлай бошлаши билан машина корпуси автоматик суратда кўтарилади.

Янги автобуслар шаҳримизнинг 2, 8, 12, 48-маршрутлари бўйича қатнайди. «Икарус»ларнинг ярмидан кўпи Чилонзорга хизмат қилади. Бундан ташқари Юнусобод ва студентлар шаҳарчаси меҳнаткашлари ва ўқувчилари ҳам янги қулайликдан баҳраманд бўлишади.

КИЧКИНТОЙЛАР ҲУРСАНД

Яқинда фарзандларимиз қувончига яна бир қувонч қўшилди. Пойтахтимиздаги пластмасса буюмлари заводи коллективи термопластавтомати ёрдамида янги хил ўйинчоқлар ишлаб чиқара бошлади. Бу аппарат заводдаги мавжуд аппаратлардан катта фарқ қилади. Унинг маҳсулоти ниҳоятда бежирим, кўркам ва аъло сифатли бўлади. Заводда термопластавтоматлар ишга туширилди-ю, ўйинчоқлар хили анча кўпайди.

Полиэтилиндан қилинган ўйинчоқларнинг дастлабки намуналари кўпчиликка маъқул бўлди. Энди бундай ўйинчоқлар кўплаб ишлаб чиқарила бошлайди. Завод коллективи бундай ўйинчоқларни кўплаб ишлаб чиқариш учун ҳозир алоҳида цех қура бошлади. Янги цехда кичкинтойлар учун янги-янги ўйинчоқлар ишлаб чиқаришга киришилади.

ЯНГИ МАССИВ

Илгарилари бу ерда экин битмас, қумлоқ-тошлоқлардан иборат эди. Сўнгги йилларда бу ерлар таниб бўлмас даражада ўзгариб кетди. Янги-янги турар-жой бинолари, саноат корхоналари, маданий-маиший объектлар қад кўтара бошлади. Ҳақиқатан ҳам энди Чирчиқ бўйига жойлашган Қўйлиқ посёлкаси эндиликда кўзни қувонтиради. Тошкент қулочи Чирчиқ бўйларини ҳам ўз қучоғига олмоқда.

Янги массив «Партия XXI съезди» совхозидан бошлаб Қўйлиқ бозорига жойлашган катта территорияни ўз ичига олади. У 200 гектар майдонни ташкил этди. Қўйлиқ массивида келгусида 40 минг аҳоли яшайди.

«Узгоспроект» институти массив лойиҳасини тайёрлади. Ҳозир «Главташкентстрой»га қарашли 3-қурилиш тресги дастлабки 3 та микрорайонни қуришга киришади.

ЯНГИ МОНОГРАФИЯ

Улуғ Октябрь социалистик революцияси чор Россиясининг чекка ўлкаларида жойлашган халқларни асрий зулм ва қулликдан озод қилди ва уларга билим, ёруғлик йўлини кенг очиб берди. Зиёлиларнинг янги отрядлари ўсиб етишди.

Тарих фанлари кандидати доцент С. Носирхўжаевнинг «Коммунистик қурилиш даврида Ўзбекистон зиёлилари» номли монографияси ана шу ютуқлар тўғрисида ҳикоя қилади. Бу китоб «Ўзбекистон» нашриёти томонидан Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси, тарих фанлари доктори Р. Аминова ва тарих фанлари доктори профессор Ш. Абдуллаевлар таҳрири остида босиб чиқарилди.

Китобда қишлоқ зиёлиларининг коммунистик қурилиш йилларидаги фаолияти умумлаштирилган, бу даврда республикада зиёли кадрлар тайёрлашнинг форма ва методлари таҳлил этилган. Бу соҳада муҳим иш олиб бораётган ўрта ва махсус ўқув юртларининг фаолиятлари ёритилиб, қишлоқ меҳнаткашларида коммунистик дунёқарашни шакллантиришда совет зиёлиларининг роли ва фаолиятига доир масалалар қараб чиқилган.

А. НУРБОБОЕВ.

ҲАР ТЎҒРИДА

ҚАНОТЛИ ДЎСТ

«Сибирские очки» совхозининг ишчиси Макар Верхушани кўпинча фермага лайлак кузатиб боради.

Бу ғайри-табиий дўстлик 1967 йилдан бошланган. Кунларнинг бирида Макар Верхуша ишдан қайтаётиб ўт-ўланлар ичида ўралиб ётган лайлак боласига кўзи тушиб қолади ва уни уйига олиб келади. Кузга бориб лайлак катта бўлади. Лекин лайлак иссиқ юртларга учиб кетмади ва ўша йили оғилхонада қишни ўтказди. Макар кунларнинг бирида қушни турналар тўдасига қўшмоқчи бўлиб майсазорга олиб бориб қўйди, лекин кечга бориб лайлак уйга қайтиб келди.

Бултур кузда лайлаклар тўдаси иссиқ элларга учиб ўтаётганларида ҳам у ўз қишлоғида қолди.

Бу лайлак шундай қилиб қишлоқда сайр қилиб юради. У гоҳо устахонада, гоҳо фермада кўриниб қолади, ўз инидаги тартибга ҳам қаттиқ риоя қилади.

ИГНАСИЗ ШПРИЦ

Воронеж область санитария эпидемия станциясининг бош врачи В. А. Каменский ва инженерлар В. Б. Смоляров, В. Т. Рогачевлар Иттифоқимизда биринчи бўлиб игнасиз бежирим асбоб «Пчелка-1»ни кашф этдилар. Асбоб оддий авторучкага ўхшаш бўлиб, унинг оғирлиги бор-йўғи 225 граммдир. «Пчелка-1» асбобини одам терисига қўйиб кнопкасини боссангиз киши организмига мўлжалланган миқдордаги дори дарҳол ўтиб қолади Дори теридан одам танасига катта босим билан ўтиб кетади. Бунда ҳеч қандай оғриқ сезилмайди. Уколнинг ҳам, игнасининг ҳам кераги йўқ.

Механика заводига бу асбобни оммавий равишда ишлаб чиқаришга рухсат берилди. Бу йил «Пчелка-1» асбобидан 5000 дона ишлаб чиқарилади.

КЎЧА КЎЧАЯПТИ

Шофер Черняк одати бўйича машинани юргизадиган тепкисини босди ва қудратли автомобиль охиста ўрнидан қўзғалди. Унинг кетидан эса иккинчи, сўнг учинчи... машиналар йўлга тушди.

Бу воқеа Лена дарёсининг қирғоғида жойлашган Пледуй қишлоғида содир бўлган эди.

Денгизчиларнинг маҳаллий ремонт-эксплуатация базасининг умумлаштирилган цехида йиғма уйлар ясаш йўлга қўйилган.

Энди уларни Шимолга олмос қазиб чиқарувчилар яшайдиган қишлоқ Удачний ва Айхалга кўчириш бошланди. Масофа ҳам чакки эмас. 1000 километрдан ошиқроқ. Деярлик икки ой мобайнида шоферлар қарийб юздан ортиқ коттедж уйни лозим бўлган ерга элтиб қўйдилар.

ОЛТИ ЁШЛИК МАТЕМАТИК

У эндигина олти ёшга тўлди. Лекин бу болани бутун Венгрия танийди. Бу Андраш Бакош бўлиб, Мишкольц яқинидаги Альшожольц қишлоғида яшайди.

Боланинг кўчада пайдо бўлишини тенгдошлари ҳар доим хурсанд бўлиб қарши олишади. Чунки хушақчақ Андраш уларга ўз бобосидан эшитган дайди лўлилар ҳаётига оид қизиқарли воқеаларни ҳикоя қилиб беради. Лекин унинг асосий «аттракцион»и бу эмас, балки ёдаки ҳисобдир. У ҳали на ёзишни ва на ўқишни билади. Шунга қарамай математик ҳисоб-китобни миясида жуда тез ва бехато бажара олади.

Андраш болалар уйида тарбияланади. Уни врач ва психологлар синчиклаб кузатиб боришяпти.

Яқинда Венгрия телевидениеси орқали Андраш қандай қилиб ҳарф ўрганаётгани кўрсатилди. Педагоглар айтишича бола «6» рақамини тўғри ёзгунча жуда қийналиб, ҳатто терга ботиб кетган. Андраш учун ўнта рақам ичида энг мураккаби «6» бўлди.

«Келинг, яхшиси мен бунинг ўрнига бир ярим мингни уч ярим мингга кўпайтирсак қанча бўлишини айтиб берақолай»,— илтимос қилди бола.

Дастлабки қийинчиликлар орқада қолди. Ҳозир Андраш барча ҳарфларни ва алифбени билади. Фақат у Альшожольцда узоқ яшамайди. Бундан кейин қобилиятли болага таълим бериш иши билан мамлакатнинг таниқли олимлари шуғулланишади.

Суратда: Ўзбекистон гематология ва қон қуйиш институтининг лаборантқаси Лола Раҳматуллаева иш устида.

Н. Тўраев фотоси.

ХУЛҚ ВА ТАШҚИ ҚИЁФА

АХЛОҚ ВА ОДОБ МАВЗУИДА

Ёшларимиз меҳнатсевар, қийинчиликларни енгишга тайёр, ўз олдиларига аниқ мақсадлар қўйган ҳақиқий ватанпарвар, виждонли, камтарин кишилар бўлиб етишмоқдалар. Бундай ёшларимизнинг бой ички дунёси уларнинг ташқи қиёфаларида ҳам ўз ифодасини топмоқда.

Кишиларнинг ташқи қиёфаси, яъни ташқи жиҳатдан ўзларини қандай олиб юришлари ва кийинишлари, бир томондан тоза, покиза ва тартибли бўлиш жиҳатидан ахлоқ доирасига кирса, иккинчидан чиройли, ихчам дид билан кийинишлари кишига эстетик завқ бағишлайди. Бу жиҳатдан у санъат доирасига киради. Буюк рус ёзувчиси А. П. Чеховнинг таъбири билан айтганда, кишининг юз тузилиши ҳам, кийим-кечаги ҳам, қалби ҳам гўзал бўлиши керак.

Бу орзулар мамлакатимизда аллақачонлар амалга ошган. Мамлакатимиз ёшларининг кўпчилиги А. П. Чехов орзу қилган ажойиб ҳисларни ўзларида мужассамлаштирган йигит-қизлардир. Улар мамлакатимиз фахри ва келажагидир.

Ҳақиқатан ҳам сочини тартибли қилиб олдирган, соқол-мўйловини тоза қирдирган озода, ўзига мос ихчам кийиниб олган йигитларни, сочларини иккита қилиб ўриб орқага ташлаган ёки ўзига яраша дид билан прическа қилган, бўйбастига мослаб соддагина кийинган қизларни кўрганингизда дилингиз равшан тортади. Бундай йигит-қизларнинг ота-онасига минг раҳмат дейсиз. Ўз фарзандларингизни ҳам шуларга ўхшашини орзу қиласиз.

Афсуски, ҳали ёшларимизнинг ҳаммасини ҳам улар қаторидан жой олган деб бўлмайди. Баъзи бир ёшларимизнинг ташқи қиёфасини кўриб ачинасан, киши! Булар стиляга (олифта, сатанг, такасатанг) деб ном олган ёшлардир. Уларнинг ташқи кўриниши тахминан қуйидагича: сочларининг орқа томонини олдирмай елкагача тушириб юрадилар. Устига-устак, кўпинча таралмайди ҳам. Сочининг олди томони ёш болаларники сингари қош устига тушириб, бир текисда қирқилган ёки пешана устига дўппайтириб кўтариб қўйилган бўлади. Икки чекадаги соч болтани тескари ёпиштириб қўйгандек даҳангача тушириб олинади. Баъзилари мўйлов, ҳатто соқол ҳам қўйиб юборганлар.

Қозонига яраша қопқоғи деганларидек, буларнинг кўйлаги қипқизил, сап-сариқ гулли ёки олабайроқ бўлади. Шими эса ҳаддан ташқари тор, баданига ёпишиб ёғоч оёққа ўхшаб юради. Шимининг орқа ва олд томонларида бир нечта қопқоқли тугмалар қадалган чўнтаклари ҳам бор.

Кейинги вақтларда бундай шимларга қўпол — икки тақали камарлар ҳам тақиб олинадиган бўлибди. Оёқларига ниҳоятда учли ва пошнаси баланд қора туфли кийиб олишади.

Олифта қизлар сочларини баланд парвоз прическа қилиб, олд томонини қош устидан қирқиб қўйишади. Қулоқ, бўйин ва қўлларига ортиқча ялтироқ тақинчоқлар тақиб олишади. Буларнинг кўйлак ва юбкалари ҳаддан ташқари тор бўлиб, у бутун гавдасини бўлак-бўлакларга ажратиб туради. Кўкрак ва оёқнинг бир қисми очилиб туради. Қош, кўз, юз, лаб, қўл, ҳатто оёқларигача ортиқча упа-сурма ва турли хил бўёқларни суриб олишади.

Бундай бесўнақай тавиялар ўзларини бошқалардан кўримли, замонавий кийинган ўта маданиятли деб ҳисобласалар керак. Ваҳоланки, бефаросат, ўз-ўзини кўз-кўз қилиб юрувчиларни кўриб таъбинг хира бўлади.

Н. исмли қизни ёзда кўргандик. У абитуриент сифатида имтиҳон топширди. Ўшанда оддий кийинган эди: эгнида кўкрак бурмали кўйлак, қизил нимча. Орадан етти-саккиз ой ўтар-ўтмас шу қизни кўргани мўйсафид отаси келган экан. Очиги, у қизини таниёлмай қопти. Чунки, у ташқи қиёфага зеб бериб, танимайдиган бўлиб кетган эди.

Бундан, қишлоқ йигит-қизларининг кийинишлари қандай бўлса шундайлигича қолиши керак деган хулоса келиб чиқмайди. Кийинишда ҳам маълум қоида-одоб бор. Онда-сонда учрайдиган усти ялтироқларга эмас, балки замон талабларига хос кийинадиган кишиларга тақлид қилиш лозим.

Стилягаликнинг ёшлар орасида, оз бўлсада учраб туриши, ота-оналарга, оила тарбиясининг етарли бўлмаганлигига боғлиқдир. Болани ёшликдан тарбиялаш орқали унда энг яхши ахлоқий фазилатларни одат тусига айлантириш жуда муҳимдир. Лекин, бола тарбиясини, баъзи ота-оналар ўйлагани-дек, маълум ёшга етгач, энди мустақил ҳаётга йўл олди деб, ўз ҳолига ташлаб қўйиш ярамайди. Ўрта махсус ва олий ўқув юртига ўқишга кирган ёшлар билан ота-оналар вақти-вақтида суҳбатлашиб, уларнинг тарбиясидан хабардор бўлиб туришлари лозим. Ўрта махсус ва олий ўқув юртларидаги тарбиявий ишларни талаблар даражасига кўтариш вақти келди. Олий ўқув юртларидаги группа раҳбарларининг дарс соатларини бироз қисқартириш ҳисобига тарбиявий ишларни кучайтириш ҳақида ўйлаб кўриш керак.

Ёшлардаги тақлидчилик анча ёшга етгунча давом этади. Студентлар, одатда яхши хушфеъл, жонкуяр, замонавий кийиниб юрадиган ўқитувчиларга тақлид қилишади.

Кези келганда шуни ҳам айтиб ўтиш лозимки, мактаб, махсус ўрта ва олий ўқув юртлари айрим ёш ўқитувчиларининг, шунингдек баъзи бир ота-оналарнинг ташқи қиёфалари ёшлар учун ўрнак бўларли эмас.

Кишиларнинг ички маънавий ҳаёти сингари уларнинг ташқи қиёфалари ҳам бир жойда туриб қолмайди. Кишилар дидининг ўсиши билан уларнинг кийимлари ҳам ўзгариб янгиланиб боради. Янги деб топилган либос жамоатчилик фикрига мос бўлиб, кўпчилик томонидан маъқуллангандагина янги мода сифатида оммавийлик касб этади. Аксинча, кийинишдаги янгилик жамоатчилик томонидан маъқулланмаса, янги мода ҳисобланмайди. У эътибордан четда қолиб, истеъмолдан бутунлай чиқиб кетади. Ҳар томонга тарвақайлаган жуда кенг ва қотирмаланган хотин-қизлар юбкасининг тақдири шундай туталланганлиги ҳаммага маълум.

Ҳар бир киши ташқи кўриниши маълум бир тартибли бўлишини, бошқаларга бенуқсон ва ёқимли кўринишини истайди. Бу истак ёшларда анча кучли бўлади. Ташқи қиёфасини қандай олиб юриши, қандай кийиниши кишининг ўз ихтиёрида. Бефаросат кийингани учун киши жавобгарликка тортилмайди. Чунки, бу ҳуқуқ доирасига кирмайди ҳам.

Аммо, ҳамма гап шундаки, маданиятли кишилар каби одоб доирасида дид билан ўзига мос кийинишни билиш керак. Мода кетидан қувувчи олифта сатанглар ўзининг ялтироқ ташқи қиёфаси билан теварак-атрофдагиларни ҳайрон қолдиришга, ҳамманинг эътиборини жалб этишга уринадиларки, буни одоблиликка ҳеч қандай алоқаси йўққина эмас, балки ахлоқ-одоб талабларига ҳам тамомила зиддир.

Совет кишилари одоблилигининг муҳим ташқи шарти, аввало оқилона гигиена талабларидан келиб чиқади. Бу, озода юриш, кийимларни тоза тутишда ўз ифодасини топади.

Соч ҳусига ҳусн қўшиб киши қадди-қоматини кўркам қилишга ёрдамлашмоғи керак. Йигитлар учун ҳам, қизлар учун ҳам сунъий йўл билан сочни жингалак қилиш ва бўяш шарт эмас.

Тери рангининг тозалиги қадди-қомат гўзаллигининг энг муҳим томонидир. Терининг ранги тоза бўлмаса бадан гўзал бўлмайди.

Кўп кишиларда, айниқса ёшларда юз терисининг ҳеч қандай камчилиги бўлмайди: у юмшоқ, эластик ва нормал бўлиб, ташқи таъсирларга яхши чидайди. Юз териси шу ҳолда бўлса кечқурун ётиш олдидан совунли сувда ювиниш шарт эмас. Эрталаб ювинганда совун суриш ортикча. Чунки, кечаси юз териси айтарлик кирланмайди. Совунни ортиқча суриш терини беҳудага таъсирлаптириб ва ёғсизлантириб қўйиши мумкин.

Тери қуруқ ёки ёғлиқ бўлса, косметика кўрсатмалари асосида турли хил крем ва пудралар ишлатиш лозим. Дедярли ҳамма учун, айниқса териси нозик ва қуруқ бўлган кишилар учун болалар совуни, тухумли совун, спермацевт совун тавсия этилади. Чунки, улар зарарсиз бўлиб, терига яхши таъсир этади.

Баданга туш билан турли расмлар солиш, ҳаддан ташқари упаэлик суриш маданиятсизлик аломатидир. Атир ва упадан керагича ва меёрида фойдаланса бўлади. Ўткир ҳидли атир ва упа сепмаслик керак, негаки, ҳиди ён атрофдагиларга ёқмаслиги мумкин.

Бизнинг иссиқ шароитимизда эркакларнинг ёз ва баҳорда киядиган кўйлаклари оқ материалдан бўлгани маъқул. Чунки, унда кун тиғини қайтариш хусусияти кучли бўлади. Шунингдек, дазмолланган тоза оқ кўйлак барча ёшдаги кишилар учун ҳам бир хилда ярашади. Галстук тақиб юриш яхши одат. Лекин, ёзнинг иссиқ кунларида уни тақиш шарт эмас. Ёзда кийиладиган кўйлакнинг фақат энг юқори тугмасини ечиб юриш маъқул.

Хотин-қизлар кўйлагини бутунлай енгсиз, кўкраги ҳаддан ташқари кесиқ, ўта тор ва жуда калта бўлиши мақсадга мувофиқ эмас. Ҳақиқатан ҳам бу ҳол хотин-қизлар иффатини бузади, холос. Ёзнинг иссиқ кунларини ҳисобга оладиган бўлсак, кўйлакнинг енги ва бўйи бир мунча калтароқ ҳамда ёқаси очиқроқ бўлиши мумкин. Лекин, шарм-ҳаё чегарасидан чиқмаслик даркор.

Кўйлак ва юбкаларни кенг-торлигида ҳам маълум ўлчов бўлгани яхши. Биринчидан, ҳаддан ташқари тор юбка ёки кўйлак кийиш эркин ҳаракатга ҳалақит беради. Бундай кийинган қиз-жувонларнинг унча катта бўлмаган ариқлардан ҳам ўтаолмасдан айланиб юрганларини, трамвай, троллейбус ва автобусларга бир томонга бурилиб зўрға қийналиб чиқаётганларини кўз олдингизга келтиринг-а!

Эркаклар шимининг кенг-торлигида ҳам маълум меёр бўлиши керак. Сурнай поча деб номланган ҳаддан ташқари тор шимларни кийиш, ечиш ва юришда ўнғайсизлигидан ташқари кўримсиз ҳам. Тор тортишиб, кенг кенгашиб йиртилар деганларидек, бундай шимлар иқтисодий жиҳатдан ҳам тежамли эмас.

Шу ўринда баъзи бир «чой-чақа» балосига учраган машиначи ўртоқларимизга айтадиган икки оғиз сўзимиз бор. Кўпгина ёшлар тайёр шимларни ана шу машиначилар орқали қайта тиктириб киядилар. Улар бундай ёшларга: «Тайёр, ўзингга ярашиқ шимни буздириб, ёғоч оёқ одамларга ўхшаб нима қиласан» деб насиҳат қилсалар фойдадан холи бўлмасди.

Тўғри, почаси 30—34 сантиметрли кенг чарлистон узун шимлар ўз умрини ўтаб бўлди. Модадан қолди. Бошдан-оёқ кенг, шунингдек тиззадан пасти тугмали шимлар ҳам, аввало кўримсиз, иккинчидан кишининг бемалол ҳаракат қилишига халақит беради.

Шимнинг кенг-торлиги кишининг гавдасига, тўла ёки ихчамлигига ва оёқ кийимининг катта-кичиклигига қараб мосланган бўлиши лозим.

Кези келганда, кийим-бошлар модели билан шуғулланувчи ўртоқларга ҳам айрим эътирозларни айтиб ўтишни лозим топдик. Бизнингча, чиқарилаётган баъзи бир кийимларнинг сифати ўсиб бораётган талаблар даражасидан орқада қолмоқда. Жумладан, кенг истеъмол учун ишлаб чиқарилаётган костюм ва пальтоларнинг ёқаси ва кўкрак қисми чиройли ва яхши ишланмаган. Айниқса, уларнинг кўкрак қисми текис ва тикка турмай, тезда буришиб қолади. Болаларнинг кийимларини, ўқувчилар формасини янада ихчамроқ ва кўримлироқ бўлиши устида ҳам ўйлаб кўришнинг вақти келиб етди.

Совет кишиларининг ташқи қиёфаси камтарона, содда ва оддий бўлсин. Бу қоида ва мулоҳазалар шартли бир нарса бўлмай, ҳар бир маданиятли кишининг ташқи кўринишига оид оддий ва оқилона талаблардир.

Ҳ. ЖАЛИЛОВ,
фалсафа фанлари кандидати.

ЧАРМ ҚЎЛҚОП УСТАЛАРИ

Мана-бу уч суратга боқинг. Булар республикамизнинг энг кучли «чарм қўлқоп» мастерларидир. Уларни фақат Ўзбекистон бокс мухлисларигина эмас, балки мамлакат ва жаҳон спорт ишқибозлари яхши билишади. Алишер Рисқиев, Борис Ниёзов ва Николай Хромовлар йирик мусобақаларда қатнашиб, катта ютуқларни қўлга киритиб келишяпти.

Бу расмлар республикамиз боксчилар терма командасининг мамлакат чемпионатига жўнаб кетиши олдидан олинган. Уч дўст бошқалар қатори бўлажак олишувларга пухта тайёргарлик кўришди.

Алишер Рисқиев рақиби зарбасига чап бериб, ўнг томонга ўтди. Ҳозир кучли зарбалар бошланади, хушёр бўлиш керак. Кутилгандек бўлди. Алишер рақиби зарбаларини қайтариб қарши ҳужумга ўтди. Кучини бехудага сарф қилмади. Чунки ҳали иккинчи ва учинчи раундлар турипти.

Кўпгина мутахассислар ва таниқли тренерлар фикрича А. Рисқиев ажойиб қобилиятга эга, чаққон ҳаракат қилади, жанг олиб боришнинг жуда кўп усулларини бекамі-кўст билади. Шунинг учун ҳам у кўпинча ғалаба қозонади.

Бир минутлик танаффус. Николай Хромов устози Иосиф Арбитмандан маслаҳат оляпти. У рақибнинг заиф томонларини кўрсатиб, нималарга эътибор бериш лозимлигини уқдирмоқда. Шогирд кейинги раундларда устоз айтганини қилади.

Тошкентлик армиячи — спортчи Борис Ниёзовни рингда пайдо бўлиши ҳамиша ишқибозлар даврасида қизиқиш уйғотади. Негаки бу боксчи ҳамма вақт рақибини ҳурмат қилади ва чиройли курашади. Ўзбекистоннинг бир неча марта чемпиони, Иттифоқнинг энг кучли боксчиларидан бири ҳисобланган Б. Ниёзов дўстлари билан Саратов шаҳрида бўладиган биринчиликка яхши умидлар билан жўнаб кетди.

Ўзбек боксчиларига мамлакат чемпионатида муваффақиятлар тилаймиз.

Е. ЙЎЛДОШЕВ.

Суратларда: А. Рисқиев, Н. Хромов ва Б. Ниёзов.

Автор фотолари.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

17.55 — **Кўрсатишлар программаси.** 18.00 — **Рус тилида теле-янгиликлар.**

Ўзбек тилида: 18.15 — **Ҳужжатли фильм.** 18.35 — **Ўзбекистон қишлоқ хўжалиги илғорлари қурултойидан репортаж.** 19.00 — **Қурултой қатнашчиларига бағишланган концерт. Санъат саройидан олиб** кўрсатилади. 21.00 — **Телеянгиликлар.** 21.15 — **«Пропагандист» тележурнали.** 21.45 — **«Ҳамза»** (бадиий фильм).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

12.55 дан **МОСКВА КЎРСАТАДИ**

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

17.00 дан **ОЛМАОТА КЎРСАТАДИ.**

20.00 дан **Тошкент кўрсатади. «Виборг томони»** (бадиий фильмнинг учинчи серияси). 21.45 — **Эстрада қўшиқлари иккинчи халқаро фестивали.**

ТЕАТР

ҲАМЗА НОМЛИ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА 6/III да **Бой ила хизматчи.**

КИНО

«Олтин маъбуда» учун кураш — «ВОСТОК», «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Ёшлик — бебошлик — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Тошдаги достон (1-2 сериялар) — НАВОИЙ номли (кундуз соат 1 ярим ва 4 яримда, ўзбек тилида).

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА
8 мартда
БАҲОРГИ МАВСУМ ОЧИЛАДИ

Программада совет цирки усталари.

Саҳнада — таниқли масхарабозлар — **Рахштейн ва Суворов.**

Томоша кеч соат 8 да бошланади.

Олдиндан билет сотиш кассаси очиқ.

ЎЗБЕКИСТОН ТЕРИ-ВЕНЕРОЛОГИК ИЛМИЙ-ТЕКШИРИШ ИНСТИТУТИ
вакант вазифаларда ишлаш учун дерматовенерология бўйича клиник ординаторлар (2 ўрин).

КОНКУРСИ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Конкурс муддати — эълон чиққандан сўнг 1 ой.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Кафанова кўчаси, 104-уй.

ЎЗБЕКИСТОН ТЕРИ-ВЕНЕРОЛОГИК ИЛМИЙ ТЕКШИРИШ ИНСТИТУТИГА
катта бухгалтер, кадрлар бўлими бошлиғи
КЕРАК

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.

Р. 02732. ИНДЕКС — 6469. Б—2201.